

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет філології

Кафедра журналістики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУЛЬТУРА УСНОГО ПУБЛІЧНОГО МОВЛЕННЯ

Рівень вищої освіти – **перший (бакалаврський)**

Освітня програма «**Журналістика**»

Спеціальність **061 «Журналістика»**

Галузь знань **06 «Журналістика»**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 5 від “1” грудня 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Культура усного публічного мовлення
Статус дисципліни	Основна
Викладач	Савчук Руслана Любомирівна
Контактний телефон викладача	+380978123234
Е-mail викладача	ruslana.savchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації відбуваються у день проведення лекцій та практичних занять (за попередньою домовленістю зі студентами). Можливі також онлайн-консультації через платформи для дистанційного навчання (Zoom, Google Meet тощо)

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Культура усного публічного мовлення» передбачає глибоке вивчення та осмислення процесу інтелектуальної та креативної діяльності журналіста та його вираження у високій культурі професійного мовлення. Методологічними засадами курсу є розгляд мовознавчих проблем у контексті сучасних гуманітарних знань, антропоцентричний підхід до мовних явищ. Основну увагу звернено на особливості культури мови, культури усного мовлення, культури професійного мовлення журналіста.

«Культура усного публічного мовлення» тісно пов'язана з дисциплінами «Мова ЗМІ», «Журналістська майстерність», «Риторика», «Культура мови та типологія помилок у ЗМІ», «Редакторський практикум», «Практична стилістика», «Радіовиробництво», «Телевиробництво» тощо. Інтегративність курсу не тільки забезпечує ознайомлення студентів із теоретичними основами культури усного публічного мовлення, а й дає змогу закріпити професійні знання та вміння у журналістській діяльності.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: ознайомити студентів із теоретичними засадами культури усного публічного мовлення, закріпивши професійні знання та вміння вербального й невербального спілкування у сфері журналістики.

Основні цілі:

- оволодіння культурою усного публічного мовлення на основі теоретичних надбань лінгвістики та риторики, досвіду національного радіо та телебачення;
- формування вмінь і навичок застосування вербальних і невербальних засобів комунікації, логічних, психологічних, етичних, літературних прийомів у мові та спілкуванні;

- засвоєння основ техніки мовлення (вироблення нормативного, інтонаційно виразного, образного і логічного мовлення);
- пізнання еталону сучасного радіо- та телемовлення, усвідомлення своєї причетності до його творення;
- виховання почуття відповідальності за свої мовленнєві дії, мовленнєву культуру загалом;
- вміння визначати особливості структури радіо- й телетекстів та їхню жанрову специфіку;
- аналіз програм радіо й телебачення з погляду мовностилістичного, психолінгвістичного, соціолінгвістичного аспектів.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні та фахові компетентності:

ЗК 02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК 08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11. Здатність спілкуватися державною мовою.

СК 02. Здатність формувати інформаційний контент.

СК 07. Здатність застосовувати міжнародні журналістські стандарти, принципи журналістської етики, національні етичні норми, етикетні правила на різних етапах професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

ПР 02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПР 11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

ПР 15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

ПР 19. Застосовувати міжнародні журналістські стандарти, принципи журналістської етики, національні етичні норми, етикетні правила на різних етапах професійної діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 год.
Практичні	18 год.
Самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового

3	061 Журналістика	2 курс	Нормативний
---	------------------	--------	-------------

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Теоретичні засади культури усного публічного мовлення	2	2	6
Тема 2. Усне мовлення – найважливіша форма існування мови як засобу комунікації	2	2	6
Тема 3. Невербальні засоби спілкування	2	2	6
Тема 4. Техніка усного мовлення. Дихання та голос	2	2	8
Тема 5. Дикція як складник техніки усного мовлення. Артикуляція	-	2	8
Тема 6. Орфоепія як наука про правильну літературну вимову	2	2	8
Тема 7. Формування ораторської майстерності журналіста	2	2	6
Тема 8. Публічний виступ	-	2	6
Тема 9. Символи, стереотипи як знаки світової та національної культури та їх роль у журналістській практиці	-	2	6
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою: поточне опитування, тестування та самостійна робота – 40 балів; контрольна робота – 10 балів. Екзамен – 50 балів.
Вимоги до письмових робіт	Письмова контрольна робота складається із двох коротких теоретичних питань (по 3 бали), практичного завдання (2 бали), двох тестових питань (2 бали). Термін виконання: контрольна робота виконується на останньому практичному занятті; тривалість написання – 30-40 хв.
Практичні заняття	Робота на практичному занятті (усні відповіді, письмові завдання, тестування) оцінюється за 5-бальною системою залежно від повноти відповіді (правильності виконання)

	студента.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Для отримання допуску до підсумкового контролю студентові необхідно отримати мінімум 25 балів за практичні заняття чи завдання самостійної роботи, відпрацювати пропущені практичні заняття. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.
Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен; форма здачі – комбінована (письмова та усна); структура білета і розподіл балів за завдання: 1–2 теоретичні питання (20 балів), 3 питання – практичне завдання (10 балів), 4 питання – тести (20 балів)

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Заплановано виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами практичних занять та темами, які винесені на самостійне опрацювання; також додаткових письмових індивідуальних завдань; письмових експрес-опитувань на практичних заняттях. Письмові роботи здобувача вищої освіти повинні демонструвати самостійність виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Академічна доброчесність. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Списування під час контрольних модульних робіт та екзамену заборонені (зокрема із використанням мобільних девайсів). Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: 1. Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності. 3. Положення про запобігання академічному плагіату. 4. Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 5. Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 6. Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Ознайомитися із зазначеними положеннями та документами можна за посиланням: <http://surl.li/jmet>

Відвідування занять: Присутність здобувачів вищої освіти на практичних заняттях є обов'язковою. Пропущені з поважних причин заняття мають бути відпрацьовані. Здобувач вищої освіти повинен дотримувати навчально-академічної етики та графіка навчального процесу; бути уважним та відповідальним. Пропущені практичні заняття потрібно відпрацювати, виконавши індивідуальні завдання або виконавши тести за темою. Для отримання допуску до підсумкового контролю студентові необхідно отримати мінімум 25 балів за практичні заняття чи завдання

самостійної роботи.

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р. Ознайомитися з положенням можна за посиланням: <http://surl.li/kedzc>

Неформальна освіта. Під час навчання студентам пропонується проходження додаткових курсів на платформах Coursera, Prometheus, EdEra, ВУМonline та ін. за відповідним предметним спрямуванням. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №672 від 24.11.2022). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <http://surl.li/dzryl>

8. Рекомендована література

Базова

1. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Вид. 2-ге, істотно оновл. Київ : КММ, 2019. 208 с.
2. Дубчак О. Чути українською. У світі звуків і букв. Київ : Віхола, 2021. 192 с.
3. Зубков М. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. 3-й вид., доп. і змін. Київ : Арій, 2020. 608 с.
4. Культура мови: від теорії до практики : монографія / Л. Струганець, О. Бобесюк, О. Веремчук та ін. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2015. 216 с.
5. Куньч З. Й., Городиловська Г. П., Шмілик І. Д. Риторика : підручник. 2-ге вид. допов. і випр. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 496 с.
6. Ораторське мистецтво: підручник / М. П. Требін, Г. П. Клімова, Н. П. Осипова та ін. ; за ред. М. П. Требіна і Г. П. Клімової. 2-ге вид. Харків : Право, 2015. 208 с.
7. Осипова Т. Ф. Невербальна комунікація та своєрідність її омовлення в українському дискурсі: феномен вербалізації невербаліки : монографія / наук. ред. проф. Т. А. Космеда. Харків, 2019. 388 с.
8. Савчук Р. Л. Культура усного публічного мовлення : навчально-методичний посібник для студентів II курсу спеціальності «Журналістика». Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2019. 120 с.
9. Савчук Р. Л. Культура усного публічного мовлення : хрестоматія до дисципліни. Івано-Франківськ : ПНУ, 2022. 72 с.
10. Савчук Р. Л. Методичний супровід до вивчення навчальної дисципліни «Культура усного публічного мовлення» для студентів II курсу спеціальності «Журналістика». Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2019. 46 с.
11. Яцимірська М. Г. Культура мови журналіста: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Львів: ПАІС, 2017. 168 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити : посіб. / за заг. ред. О. Сербенської. Львів : Апріорі, 2017. 304 с.
2. Бавус Т. Мовний образ як компонент мовно-національної та індивідуально-авторської картин світу. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна.* 2016. Вип. 63. С. 242–247.

3. Бибик С. П. Культура усної мови журналіста: співвідношення слабких і сильних норм. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. С. 12–22.
4. Бибик С. П., Сюта Г. М. Сучасна ділова культура: усне і писемне спілкування. Київ, 2019. 432 с.
5. Борг Д. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / Джеймс Борг ; пер. Н. Лазаревич. Харків : Фабула, 2019. 304 с.
6. Вплив суспільних змін на розвиток української мови / Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П., Клименко Н. Ф. та ін.; відп. ред. Є. А. Карпіловська. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 444 с.
7. Задорожний В. Акцентологічний аспект в етимологічних студіях. *Дивослово*. 2018. № 4. С. 48–51.
8. Клименко Н. Як народжується слово. 2-ге вид., доповн., переробл. Київ: Академперіодика, 2017. 252 с.
9. Ковтун О. Н. Акустичні характеристики сучасного радіодискурсу: інтонаційний аспект. URL: <http://surl.li/pwekr>
10. Куньч З. Й., Наконечна Г. В., Ментинська І. Б. Позиційне чергування у/в як елемент милозвучності: норма і практика : монографія / за ред. З. Й. Куньч. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2021. 216 с.
11. Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і язиком. 2-ге вид., зі змінами і доповн. Київ: Києво-Могилянська академія, 2019. 232 с.
12. Мацько О. Основні правила етикетного спілкування. *Дивослово*. 2018. № 5. С. 31–35.
13. Нагорняк М. В. Типологія мовних помилок ведучих інформаційних програм Національного радіо. URL: <http://surl.li/pwedz>
14. Пасинок В. Г. Інтернет-комунікація в еко-культурному середовищі. *Людина віртуальна: нові горизонти*. Монреаль : СРМ «ASF», 2018. С.105–107.
15. Синявський О. Норми української літературної мови / ред. рада: Л. О. Богуславська, В. М. Бріцин, Д. С. Бураго, та ін. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 363 с.
16. Флемінг К. Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником / пер. з англ. Ш. Нодя. Харків : КСД, 2020. 240 с.
17. Форманова С. В., Ленець Є. І. Невербальні засоби вираження комунікації (на матеріалі інтерв'ю з журналістом Майклом Щурем). *Молодий вчений*. 2018. № 9. С. 125–128.
18. Цар І. М. Українське повсякденне мовлення в міському молодіжному середовищі: монографія. Київ : Наукова думка, 2021. 224 с.
19. Царик О. Культура мовлення як елемент духовної культури суспільства. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. В. 1. С. 318–327.
20. Шевченко Л., Сизонов Д. Теорія медіалінгвістики : підручник / за ред. Л. І. Шевченко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 214 с.

Онлайн-словники

1. «Горох» (тлумачний, орфографічний, фонетичний словники, словники римувань, синонімів, перекладів, частотний, етимологічний, фразеологічний словники, словник афіксальних морфем). URL: <https://goroh.pp.ua/>
2. Велика чи мала літера. URL: <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/>
3. Граматичний словник. URL: <http://www.mova.info/grmasl.aspx>
4. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info>

5. Практичний словник синонімів української мови: близько 15000 синонімічних рядів / С. Караванський. URL: <http://slovopedia.org.ua/41/53392-0.html>
6. Словник афіксальних морфем української мови / Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловська, В. С. Карпіловський. URL: <http://surl.li/pwdxу>
7. Словники й енциклопедії. URL: <https://slovnyk.me/>
8. Словники онлайн. URL: <http://rozum.org.ua/>
9. Українська мова: енциклопедія. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
10. Український правопис 2019 року. URL: <https://2019.pravopys.net>

Інтернет-ресурси

1. Дикція. URL: <https://www.vezha.org/dyktsiya-video/>
2. Дикція з Іриною Українець. Урок № 1. Техніка мови – скоромовки. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=W3StCnxSjf0>
4. Імпровізація у мові. URL: <https://www.vezha.org/improvizatsiya-u-movi-video/>
5. Красивий голос. Дикція. Урок № 2. Вправи з Іриною Українець. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=s06kSITla-c>
6. Логічні акценти. URL: <https://www.vezha.org/logichni-aktsenty-video/>
7. Найдовша скоромовка у світі. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5s0MwmxOFAI>
8. Нереальні скоромовки від української ведучої [Мар'яна Лошак – бездоганно прочитала українські скоромовки в прямому ефірі]. URL: <http://surl.li/pwelw>
9. Паузи у мовленні. URL: <https://www.vezha.org/pauzy-u-movlenni-video/>
10. Постановка голосу. URL: <https://www.vezha.org/postanovka-golosu-video/>
12. Степура А. Як готуватися до публічного виступу. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=69Hpe85fmC0>
13. Степура А. Як підготувати виступ. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=l0j5UBRidco>
14. Страх публічних виступів. URL: <http://surl.li/pwemc>
15. Темп мовлення. URL: <https://www.vezha.org/temp-movlennya-video/>
16. Тренінг «Ораторське мистецтво». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=kYUczJtpyHA>

Викладач: **Савчук Руслана Любомирівна**,
доцент кафедри журналістики